

אוניברסיטת תל אביב
 ביה"ס לעבודה סוציאלית ע"ש בוב שאפל
 המסלול הקליני לטיפול במצבי לחץ וטראומה

פרקטיקום
טיפול דינמי אינטגרטיבי קצר מועד על פי מודל "תופעת התקווה"
קורס שנתי
תשפ"ג 2022-2023

ד"ר אופיר לוי
 חדר 211 / טל' 036409593

דוא"ל: ofirleviphd@gmail.com
 שעת קבלה: ימי ב' בסיום השיעור ובתיאום מראש.
מועד קיום הקורס: ימי ב' בין השעות 08:30-10:00, בחדר מספר 150.

תיאור ומטרות הקורס

קורס ה"פרקטיקום" הנו יישום שיטתי ומובנה של אבחון וטיפול פסיכותרפויטי שנועד לתת מענה קליני לקשיים התפקודיים שנוצרו בעקבות החשיפה לאירוע הטראומתי. בפרקטיקום ייושם החומר התיאורטי והקליני אשר נלמד במהלך הלימודים במסלול הקליני לטיפול במצבי לחץ וטראומה. מטרתו לעקוב אחר ביצוע אבחון וטיפול פסיכותרפויטי ישיר עם פונים אשר נחשפו לאירוע טראומתי יחידני או ממושך אשר התפתח לכדי טראומה כרונית ו/או מורכבת. הגישה שתלמד מושתתת על מודל "תופעת התקווה" - השייך למסורת הפסיכואנליזה הדינמית (התייחסותית) אך היא כוללת גם אלמנטים קוגניטיביים-התנהגותיים המקשרים אותו ל"גישת הפסיכותרפיה האינטגרטיבית" (integrative psychotherapy approach) - דרכה יבחנו המקרים בקורס. נקודת המוצא היא כי טראומה כרונית ומורכבת היא מצב שבו טראומה על רקע חשיפה לאירוע בודד חוברת לאירועים טראומטיים אחרים שמקורם בחסכים סביבתיים שהטביעו את חותמם על תהליך התפתחותו של האדם הנפגע. ברוב המקרים האירוע הטראומתי הבודד מעצים קשיים מנטאליים ותפקודיים שהיו חבויים במערכת ההגנות הנפשיות של הנפגע, ולכן יש לאבחן אותם ולטפל בהם דרך **הקונפליקטים** הלא מודעים המשפיעים על אישיותו ותפקודו של המטופל. הטיפול כולל חמישה שלבים: שלב יצירת הקשר וברור והגדרת הבעיה, שלב הגדרת המטרה, שלב השחזור, שלב **עיבוד הקונפליקטים** (העומד במרכז הטיפול) ושלב הסיכום והפרידה. במהלך הקורס כל סטודנט/ית יתבקשו לבחור **מטופל אחד** מבין שלושת המטופלים שילוו אותם לאורך השנה, עלייו תתמקד ההדרכה בפרקטיקום. המקרים ייבחנו על בסיס שלבי הטיפול שתוארו לעיל ותוך התבוננות בתהליכי העברה והעברה נגדית המתרחשים במהלך הטיפול.

The practicum is a systematic implementation of psychotherapeutic diagnosis and treatment meant to give clinical response to functional difficulties due to exposure to the traumatic event. The theoretical and clinical material that was studied in the clinical course for treatment of stress and trauma will be implemented in the practicum. The object is to follow psychotherapeutic diagnosis and treatment with patients who were exposed to a single or lasting traumatic event that has developed to chronic or complex trauma. The approach studied will be based on "the phenomenon of hope", that is related to the relational psychoanalysis tradition, but also includes cognitive-behavioral elements that tie it to the integrative psychotherapy approach, through which the cases in the course will be examined. The starting point is that chronic complex trauma is a

situation in which trauma due to exposure to a single event, joins other traumatic events that are based on environmental lacks that influenced the developmental process of the patient. In most cases the single traumatic event intensifies mental and functional difficulties that were hidden in the patients' mental defense systems, and therefore should be diagnosed and treated by using the conflicts that influence the patients' personality and function. The treatment includes five phases: a connection phase; an agency and pathway phase, a reconstruction phase; a phase of processing the conflict characteristic of PTSD by utilizing the natural power of hope, and a summary and separation phase.

מטלות:

- טיפול פרטני באוריינטציה דינאמית (קצרת מועד) עם 3 מטופלים לפחות. אחד המטופלים חייב להיות מקרה טיפולי חדש עימו תתחילו לעבוד עם פתיחת שנת הלימודים. ללא מעורבות בטיפול פרטני דינאמי לא ניתן יהיה להשתתף בקורס.
- נוכחות חובה בכל השיעורים (במקרה וההלמידה תעשה בזום, יש לפתוח מצלמות). היעדרות מעל 3 שיעורים בסמסטר תוביל להפסקת הלימודים בקורס. כל היעדרות, ולא יותר מ-3 שיעורים, מחייבת אישור מרצה.

הצגת מקרה:

- לכל סטודנט/ית יוקצו בין 3-4 שיעורים להצגה בשני הסמסטרים. בסבב הראשון יוקצו 2 שיעורים ברצף לכל סטודנט/ית. בסבב השני (סמסטר ב'), הזמן שיוקצה לכל סטודנט/ית, יקבע בהתאם למספר השיעורים שיוותרו לאחר השלמת הסבב הראשון.
- בשני סבבי ההצגה יוצג אותו מטופל.
- בסבב ההצגה הראשון יש להכין רקע פסיכוסוציאלי על המטופל לרבות מסגרת העבודה בה ניתן הטיפול [הרקע יכלול: (1) תיאור של מקום העבודה והאוכלוסיה שמטופלת בו, מטרות המוסד/ ארגון, מבנהו הארגוני ותיאור צוות העובדים הסוציאליים והתפקיד הספציפי של המטפל/ת, (2) הסימפטומים שהמטופלים הציגו בעת הפנייה לטיפול והציפיות מהטיפול (3) בעיות התפתחות מהם סבלו המטופלים בינקות/ ילדות לרבות התייחסות לתהליך ההריון והלידה (4) הרכב המשפחה בדגש על מערכות היחסים בין בני המשפחה, ושל המטופלים עם כל אחד מבני המשפחה (5) רקע לימודי

לרבות קשיי למידה, הסתגלות חברתית ויכולת להתמודד עם סמכות ומסגרת הלימודים (6) תיאור השירות הצבאי, אם היה (7) תיאור ההשתלבות בחיים הבוגרים קרי, לימודים, רכישת מקצוע, הקמת משפחה ועוד (8) אבחנה פנומנולוגית]. את הרקע (**עד שלושה עמודים**) יש לשלוח למנחה/ מרצה באמצעות המייל עד יום ו' בבוקר, בסוף השבוע שלפני מועד ההצגה. בתום הקריאה והתייחסות להערות המרצה, התיאור **יועלה למודל לשימושם של המשתתפים לאורך ההצגה.**

- בשיעור השני של הסבב הראשון יוצג ורבאט ("אני" - "הוא/היא") של אחת משיחות הטיפול שנערכו עם המטופלים. גם את הורבט יש להעביר למנחה/ מרצה בכדי שהוא יועלה לפני השיעור למודל.

- בסבב ההצגה השני (בסמסטר השני) יוצג תיאור של התהליך הטיפולי עד למועד ההצגה הנוכחי וורבט ("אני – הוא/היא"). יש להעביר למנחה/ מרצה את הורבט עד יום ו' בבוקר, בסוף השבוע שלפני מועד ההצגה, בכדי שהוא יועלה לפני השיעור למודל.

- השתתפות פעילה בדיונים ובהצגות המקרה.
- **הגשת עבודה בסיום השנה:** ניתוח שיטתי של מקרה על בסיס מה שנלמד במהלך השנה (מרכיבי העבודה ודרישותיה יוצגו לקראת סוף השנה. מועדי הגשה יקבעו במהלך השנה).

הרכב הציון:

- נוכחות – 5%
- עבודת סיכום הפרקטיקום: 95%

הערות:

1. ייתכנו שינויים בפריטי הקריאה.
2. בעבודה יעשה שימוש במאמרי החובה ובמאמרי הרשות בלבד קרי, **יש לקבל אישור על שימוש בפריט שאינו מופיע ברשימת הקריאה לצורך כתיבת העבודה.**

3. על כל סטודנט/ית לשלוח לפני השיעור הראשון של סמסטר א' תיאור של 3 מטופלים (לפחות), שילוו אותו.ה לאורך השנה. ללא טיפול בשלושה מטופלים לאורך השנה, החל מהשיעור הראשון בסמסטר, לא ניתן להשתתף בפרקטיקום.
4. והיה ויחלט על למידה פרונטלית לאורך השנה, השיעורים לא יונגשו באמצעות שידור חי מקוון. זאת מכיוון שמדובר בקורס קליני המתבסס על הדרכה על הצגות מקרה.
5. על מנת לשמור על מסגרת הקורס אין לאחר. סטודנט/ית שאיחרו/ה מתבקשים לא להיכנס לכיתה אלא אם כן, נמסרה על כך הודעה מראש למנחה/ מרצה.
6. מומלץ לבחור את הקורס תקווה וחוסן בראי הטראומה. סטודנטית שיתקשו להכנס לקורס מוזמנות לפנות אלי באמצעות המייל.

רשימת קריאה

חובה (יש לקרוא מאמרים אלה בתחילת הקורס קרי, במהלך 3 המפגשים הראשונים)

הרמן, ג'. (1992). טראומה והחלמה (פרק שביעי: עמודים 184-180). תל-אביב: ספרית אפיקים, הוצאת עם עובד.

Levi, O. (2013). Individual therapy for chronic and complex PTSD via the phenomenon of hope. *Psychoanalytic Social Work*, 20, 150-173 .DOI: 10.1080/15228878.2013.808576.

Levi, O. (2017). From Traumatic Language to Post-traumatic Language: The Development of Language in Therapy according to The "Phenomenon of Hope" Model. *Psychoanalytic Social Work*, 24(1), 54-74. doi.org/10.1080/15228878.2016.1278394.

לא חובה (ראו הערה ביחס לעבודת הסיכום ביחס למאמרי הרשות, בהקשרה יודגש שאין צורך לקרוא את כל מאמרי הרשות אך יש לבחור את המאמרים הרלוונטיים מרשימה זו לצורך כתיבת העבודה)

הרמן, ג'. (1992). טראומה והחלמה (פרק תשיעי: עמודים 213-238). תל-אביב: ספרית אפיקים, הוצאת עם עובד.

לוי, א' (2008), "טיפול באמצעות 'תופעת התקווה' בתגובת דחק פוסט טראומתית", *שיחות*, כ"ב (3), 243-233.

פרנצי, ש'. (2009). בלבול השפות בין המבוגרים לילד בפסיכואנליזה (153-159). תל אביב: עם עובד בע"מ.

קלנר, נ'. (2009). דבשת הגמל: על טכניקת הטיפול הפסיכודינמי (פרק שלישי: עמודים 34-54). בן שמן: מודן הוצאה לאור בע"מ.

- Gold, J. (2011). Attachment Theory and Psychotherapy Integration: An Introduction and Review of the Literature. *Journal of Psychotherapy Integration*, 21(3), 221–231. DOI: 10.1037/a0025490
- Horowitz, J., Mardi. (1983). Post-Traumatic Stress Disorders. *Behavioral Sciences & Law* 1(3), 9-23.
- Messler-Davies, J. (2005). Transformations of desire and despair: Reflection on the termination process from a relational perspective. *Psychoanalytic Dialogue*, 15, 779-805.
- Wigren, J. (1999). As Hardly Killed, as Easily Wounded: Posttraumatic Challenges to the Challenges to the Working Alliance. *Contemporary Psychoanalysis*, 35, 253-269.

הערה: בכפוף למגפת הקורונה ובכלל, ייתכנו שינויים באופן העברת השיעורים.